

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
«27» серпня 2025 року,
протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

«27» серпня 2025 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
за спеціальністю 035 Філологія галузі знань
спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
03 Гуманітарні науки
за денною формою навчання**

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри мовознавства,
кандидатка пед.наук, доцентка

_____ Ірина КУСТОВСЬКА

26 серпня 2025 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри мовознавства

26 серпня 2025 року, протокол № 1

Завідувачка кафедри, докторка педагогічних
наук, професорка

_____ Ольга НАГОРНА

26 серпня 2025 року

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

26 серпня 2025 року

ЗМІСТ

	Стор.
1. Структура вивчення навчальної дисципліни	— 4
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	— 4
1.2. Практичні заняття	— 4
1.3. Самостійна робота студентів	— 20
1.4. Індивідуальні завдання	— 22
1.5. Підсумковий контроль	— 23
2. Схема нарахування балів	— 27
3. Рекомендовані джерела	— 29
4. Інформаційні ресурси в Інтернеті	— 30

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
Лекції	Практ.		Лабор.	Ін.зав.	СРС	Лекції	Прак.		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Тема 1. Загальні питання теорії перекладу. Термінологічні аспекти перекладу. Основні види словників німецької мови.	14	4	2	–	–	16						
2.	Тема 2. Основні види перекладацьких трансформацій та особливості їх застосування/	18	2	6	–	–	16						
3.	Тема 3. Лексичні труднощі перекладу німецької мови. Омоніми, неологізми, архаїзми, фразеологізми, безеквівалентна лексика/	20	2	6	–	–	18						
4.	Тема 4. Морфологічні та граматичні труднощі перекладу німецької мови/	20	2	6	–	–	18						
5.	Тема 5. Функціонально-стильові труднощі перекладу німецької мови. Переклад науково-технічних, офіційно-ділових, публіцистичних, художніх та побутових текстів.	18	2	4	–	–	16						
	Всього годин:	120	12	24	–	–	84						

1.2. Практичні заняття

Тема 1. Загальні питання теорії перекладу. Термінологічні аспекти перекладу. Основні види словників німецької мови.

Практичне заняття 1 Основи перекладознавства та робота зі словниками.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Чи є переклад просто заміною слів однієї мови словами іншої?
2. Поняття "Übersetzung" (процес) та "Übersetzung" (результат).
3. Чому Google Translate іноді помиляється на рівні A2? (Приклад із багатозначними словами, як-от Schloß — замок/засув).
4. Термінологічний блок

Розглядаємо «три кити» перекладача:

1. Ausgangssprache (AS): Вихідна мова (мова оригіналу).
2. Zielsprache (ZS): Мова перекладу (цільова мова).
3. Äquivalenz: Відповідність змісту оригіналу та перекладу.

Методичні рекомендації

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

1. Загальні поняття перекладознавства
1. Ausgangssprache (AS) — вихідна мова (мова, з якої ми перекладаємо).
2. Zielsprache (ZS) — мова перекладу / цільова мова (мова, на яку ми перекладаємо).

3. Äquivalenz — еквівалентність (максимальна близькість перекладу до оригіналу на рівні змісту).
4. Adäquatheit — адекватність (відповідність перекладу меті та умовам комунікації).
5. Übersetzung — переклад (як процес створення тексту та як результат цього процесу).
6. Dolmetschen — усний переклад (синхронний або послідовний).
7. Kontext — контекст (мовне оточення слова, яке визначає його точне значення).
8. Realien — реалії (слова, що позначають унікальні культурні або побутові явища, властиві лише одному народу).

II. Робота зі словниками (Lexikographie)

9. Einsprachiges Wörterbuch — тлумачний словник (словник, де значення слова пояснюється тією ж мовою).
 10. Zweisprachiges Wörterbuch — двомовний словник (перекладний словник).
 11. Fachwörterbuch — спеціалізований (термінологічний) словник (наприклад, юридичний чи технічний).
 12. Lemma (Stichwort) — лема / реєстрове слово (слово, яке є заголовком словникової статті).
 13. Bedeutungsvariante — варіант значення (одне з кількох значень багатозначного слова у словнику).
 14. Synonym — синонім (слово, близьке за значенням, яке допомагає уникнути повторів).
 15. Antonym — антонім (слово з протилежним значенням).
- #### III. Перекладацькі труднощі
16. Polysemie — багатозначність (наявність у слова кількох пов'язаних значень).
 17. Homonymie — омоніми (слова, що пишуться однаково, але мають абсолютно різні значення).
 18. Falsche Freunde des Übersetzers — «фальшиві друзі перекладача» (слова, які схожі за звучанням на слова в рідній мові, але мають інше значення).
 19. Phraseologismus — фразеологізм (стійке сполучення слів, значення якого не впливає зі значень окремих слів).
 20. Lehnwort — запозичене слово (слово, що прийшло з іншої мови, наприклад, англіцизми в німецькій).

Виконання студентами усних та письмових завдань з питань теми:

Практичне завдання:

1. Спробуйте знайти еквіваленти для сталих виразів, де дослівний переклад не працює:
Mahlzeit! (Не просто "Час їсти", а вітання в обідній час).

Viel Erfolg! (Бажаю успіху).

5. Основні види словників

Тип словника (нім.) | Тип словника (укр.) | Коли використовувати на рівні A2? |
 Zweisprachige Wörterbücher | Двомовні | Коли потрібно швидко знайти пряме значення слова. |
 Einsprachige Wörterbücher | Тлумачні (Duden) | Коли треба зрозуміти контекст та відтінки значення (навіть на A2 корисно дивитися спрощені версії Deutsch als Fremdsprache). |
 Fachwörterbücher | Спеціалізовані | Для перекладу текстів з економіки, права або медицини. |
 Bildwörterbücher | Візуальні | Найкращий помічник для вивчення побутової лексики. |

Практичне завдання: Робота з контекстом

Вправа «Пастки словника»:

Перекладіть речення, звертаючи увагу на слово *laufen*. Використовуйте різні словники для пошуку найкращого варіанту:

1. *Ich laufe jeden Morgen im Park.* (бігати/займатися джогінгом)
2. *Der Film läuft im Kino.* (їти/трансляватися)
3. *Die Nase läuft* (нежить/текти)
4. *Es läuft gut.* (справи йдуть добре)

Підсумок та рефлексія

1. Який тип словника виявився найзручнішим для роботи з контекстом?
2. Чому не можна брати перше ліпше значення з переліку в словнику?

Домашнє завдання

1. Скласти власний глосарій (10 термінів) на тему «Університетське навчання», використовуючи онлайн-словник [DWDS](<https://www.dwds.de/>) або [Duden](<https://www.duden.de/>).
2. Знайти 3 приклади «фальшивих друзів перекладача» (Falsche Freunde) між німецькою та українською/англійською мовами (наприклад: Angel — це не ангел, а вудка).

Тема 2. Основні види перекладацьких трансформацій та особливості їх застосування.

Практичні заняття 1-3

Заняття №1. Лексичні трансформації (транслітерація, калькування та лексичні заміни)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Чому не можна перекладати все дослівно?
2. Поняття "перекладацької трансформації" як засобу досягнення адекватності.
2. Розгляд типів. Транскрибування/Транслітерація: (назви міст, імена: Berlin, München, Olaf). Калькування: (послівний переклад: Wochenende — вихідні, Hochschule — вища школа). Конкретизація: Коли загальне німецьке слово стає конкретним в українській мові (напр. gehen — йти, їхати, пливти, летіти залежно від ситуації).

Методичні рекомендації

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

1. Transliteration (транслітерація) — посимвольна передача букв однієї мови буквами іншої (наприклад, передача прізвищ у закордонному паспорті).
2. Transkription (транскрипція) — передача звуків іншої мови з урахуванням її фонетичних особливостей (наприклад, німецьке München як Мюнхен, а не Мунчен).
3. Lehnübersetzung / Kalkierung (калькування) — спосіб перекладу складних слів або фраз шляхом дослівного перекладу їхніх частин (наприклад, Wochenende — вихідні/кінець тижня).
4. Konkretisierung (конкретизація) — заміна слова з широким значенням на слово з вузьким, конкретнішим значенням (наприклад, переклад німецького gehen як йти, їхати, пливти залежно від ситуації).
5. Generalisierung (генералізація) — процес, зворотний конкретизації: заміна вузького поняття більш широким, родовим (наприклад, переклад назви конкретної марки машини просто як *автомобіль*).
6. Lexikalische Substitution (лексична заміна) — повна заміна слова оригіналу словом, яке не є його прямим еквівалентом, але підходить за контекстом.
7. Adaptation (адаптація) — пристосування тексту до особливостей культури мови перекладу (наприклад, заміна німецької страви на український аналог, щоб читачеві був зрозумілий контекст).
8. Explikation / Umschreibung (описовий переклад) — розкриття значення слова за допомогою розгорнутої фрази (використовується для безеквівалентної лексики, наприклад, Schultüte — паперовий конус із солодошками для першокласника).
9. Wortgetreue Übersetzung (дослівний переклад) — переклад, що копіює структуру оригіналу (часто призводить до помилок, якщо використовується поза вправами).
10. Sinngetreue Übersetzung (адекватний переклад) — переклад, що передає саме зміст (сенс) повідомлення, навіть якщо для цього потрібно повністю змінити лексичний склад речення.

Рекомендується при перекладі текстів на заняттях, позначати, яку саме трансформацію ви використали (наприклад, ставте літеру "К" для калькування або "Конкр." для конкретизації).

Виконання студентами усних та письмових завдань з питань теми:

Практичні завдання.

1. Перекладіть назви німецьких реалій (нім. *Currywurst, Bundestag, Oktoberfest*). Визначте метод (транслітерація чи калькування).

2. Вправа на конкретизацію дієслова *machen*
Hausaufgaben machen (виконувати)
das Bett machen (застеляти)
ein Foto machen (робити/фотографувати)
Feuer machen (розпалювати)

3. Творче завдання: Перекласти короткий текст про подорож до Німеччини, де зустрічаються власні назви та специфічні німецькі поняття.

Завдання 4. Транскрипція та транслітерація (Робота з власними назвами)

Перекладіть українською мовою назви німецьких міст та визначних пам'яток. Зверніть увагу на правила передачі німецьких звуків (особливо дифтонгів та специфічних літер).

1. *Rhein* (річка) — ...
2. *Leipzig* (місто) — ...
3. *Frauenkirche* (собор) — ...
4. *Köln* (місто) — ...

5. *Brandenburger Tor* (пам'ятка) — ...

Завдання 5. Калькування (Послівний переклад складних слів)

Розберіть складні німецькі слова (Komposita). Напишіть їхній переклад та вкажіть, чи є цей переклад «калькою» з німецької.

Зразок: *Das Mutterschiff* — материнський корабель (кальк).

1. *Der Flughafen* (der Flug + der Hafen) — ...
2. *Das Feuerwerk* (das Feuer + das Werk) — ...
3. *Die Taschengeld* (die Tasche + das Geld) — ...
4. *Der Wolkenkratzer* (die Wolke + kratzen) — ...
5. *Die Selbstbedienung* (selbst + bedienen) — ...

Домашнє завдання. Конкретизація (Робота з контекстом)

1. Дієслово *gehen* у німецькій мові має дуже широке значення. Перекладіть речення українською, підбираючи найбільш влучне конкретне дієслово (іти, їхати, пливти, летіти, пасувати, працювати тощо).

1. *Wir gehen morgen nach Berlin (mit dem Zug).*
2. *Das Schiff geht nach Hamburg.*
3. *Wie geht es dir?*
4. *Diese Farbe geht gut zu deinen Augen.*
5. *Meine Uhr geht nicht mehr.*
6. *Wir gehen heute Abend ins Konzert (zu Fuß).*

2. Пошук «Фальшивих друзів перекладача»

Знайдіть у словнику значення наступних слів, які часто перекладають неправильно через схожість із іншими мовами. Напишіть їхній реальний переклад:

- Der Termin* (це не термін у науці, а...) — ...
Das Magazin (це не магазин, де купують продукти, а...) — ...
Brav (це не «бравий/хоробрий», а про дитину...) — ...
Familiär (це не тільки «сімейний», а й про атмосферу...) — ...

3. Міні-переклад (Творче завдання)

Перекладіть короткий текст (30-40 слів), використовуючи вивчені трансформації.

"*Hallo! Ich heiße Max. Mein Heimatort ist Düsseldorf. Am Wochenende besuche ich das Oktoberfest in München. Ich fahre mit dem ICE-Zug. Das Wetter ist wunderbar, und ich mache viele Fotos mit meinem neuen Handy.*"

При виконанні завдань користуйтеся онлайн-словником [Dict.cc](https://www.dict.cc/) або [Langenscheidt](https://www.google.com/search?q=https://www.langenscheidt.com/deutsch-ukrainisch/), щоб бачити різні варіанти перекладу одного слова.

Заняття №2. Граматичні трансформації (заміни частин мови та зміна порядку слів)

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.Заміна частин мови: Німці люблять іменники (Nominalstil), українці — дієслова. (Nach dem Essen... — Після того, як ми поїли...).
- 2.Перестановка (Umstellung): Зміна порядку слів через фіксовану позицію дієслова в німецькій мові.

Методичні рекомендації

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

1. Wortartwechsel (заміна частин мови) — заміна однієї частини мови на іншу для досягнення природності звучання. Найчастіше це заміна німецьких відіменникових конструкцій українськими дієсловами (наприклад, nach dem Essen — після того, як поїли).
2. Umstellung (перестановка / зміна порядку слів) — зміна розташування компонентів речення. У німецькій мові дієслово має фіксоване місце, а в українській ми переставляємо слова, щоб зробити логічний акцент.
3. Satzumwandlung (членування речення) — поділ одного складного німецького речення на два або більше коротких українських (або навпаки — об'єднання), щоб текст легше сприймався.
4. Nominalstil vs. Verbalstil (іменниковий стиль проти дієслівного) — це ключова граматична опозиція. Німецька мова (особливо офіційна) тяжіє до іменників, тоді як українська — до дієслівних форм.
5. Passiv-Aktiv-Wechsel (заміна стану) — перехід від пасивного стану до активного. Оскільки німецький Passiv дуже поширений, при перекладі ми часто замінюємо його на українські активні форми або неозначено-особові речення (наприклад, Das Haus wird gebaut — Будинок будують).
6. Ersatz der infiniten Konstruktionen (заміна інфінітивних конструкцій) — трансформація німецьких інфінітивних зворотів (наприклад, з zu, um...zu, statt...zu) у повноцінні підрядні речення в українській мові.
7. Grammatische Kompensation (граматична компенсація) — техніка, коли граматичне значення мови оригіналу (наприклад, значення артикля, якого немає в українській) передається іншими засобами — лексичними або порядком слів.

Виконання студентами усних та письмових завдань з питань теми:

Практичні завдання «Іменник vs Дієслово»

1. Трансформуйте німецькі конструкції з прийменником *bei, nach, vor* у підрядні речення:

Beim Lesen trinke ich Tee. — Коли я читаю, я п'ю чай.

Vor dem Schlafengehen... — Перед тим як іти спати...

- 2.Вправа на порядок слів:

Робота з німецьким "рамковим конструктом" (Satzklammer). Переклад речень з модальними дієсловами та Perfekt так, щоб вони звучали природно українською.

Приклад: *Ich habe gestern einen sehr interessanten Film im Kino gesehen.* (Акцент на дієслові в кінці).

3. Аналіз помилок: порівняння «машинного» перекладу (де порядок слів збережено) та літературного.

Ось завершений варіант домашнього завдання до **Заняття №2 (Граматичні трансформації)**. Воно спрямоване на розвиток «перекладацької гнучкості» — вміння відходити від структури німецького речення, зберігаючи зміст.

4. Від іменників до дієслів (Nominalstil → Verbalstil)

У німецькій мові офіційність та стислість часто досягаються через іменники з прийменниками. Українською такі конструкції зазвичай звучать краще як підрядні речення. Перекладіть речення, замінюючи виділені сполуки дієсловами.

Зразок: *Nach dem Essen trinke ich Kaffee.* — Після того як я поїм, я п'ю каву.*

1. *Vor dem Schlafengehen putze ich mir die Zähne.*

2. *Beim Lesen brauche ich meine Brille.*

3. *Nach der Ankunft in Berlin suchen wir ein Taxi.*

4. *Trotz der Kälte trägt er keine Mütze.*

5. *Während der Arbeit darf man nicht rauchen.*

5. Зміна порядку слів (Перестановка / Umstellung)

Через фіксоване місце дієслова в німецькій мові, воно часто опиняється в самому кінці речення (у Perfekt або з модальними дієсловами). Перекладіть речення так, щоб українською вони звучали природно (дієслово має «фрухатися» ближче до початку або середини).

1. *Ich habe gestern im Supermarkt frisches Obst i Gemüse gekauft.*

2. *Wir wollen am nächsten Samstag zusammen ins Kino gehen.*

3. *Mein Bruder kann sehr gut Deutsch und Englisch sprechen.*

4. *Sie hat mir die Geschichte mehrmals erzählt.*

6. Заміна частин мови (Іменник → Прикметник / Прислівник)

Іноді німецький іменник краще замінити іншою частиною мови для милозвучності.

1. *Ich habe Angst.* (He "Я маю страх", а...) — ...

2. *Das ist von großer Wichtigkeit.* (He "це великої важливості", а...) — ...

3. *Er spricht mit Geduld.* (He "він говорить з терпінням", а...) — ...

Домашнє завдання

1. Робота з пасивом (Passiv → Aktiv)

Німецька мова часто використовує пасивний стан. В українській мові ми частіше використовуємо актив або неозначено-особові речення. Перекладіть речення так, щоб уникнути важких пасивних конструкцій.

Зразок: *Das Haus wird gebaut.* — Будинок будують. (А не "Будинок є будуємим").*

1. *Der Text wird von den Studenten übersetzt.*

2. *Hier wird Deutsch gesprochen.*

3. *Die Hausaufgabe muss heute gemacht werden.*

2. Міні-переклад

Перекладіть короткий текст, звертаючи увагу на те, щоб речення не здавалися «калькою» з німецької.

"Nach dem Aufstehen frühstücke ich schnell. Ich muss heute pünktlich im Büro sein, weil eine wichtige Konferenz stattfindet. Während der Pause werde ich meine Freunde anrufen. Ich habe ihnen versprochen, am Abend ein Restaurant zu besuchen."

При перекладі тексту спочатку зробіть дослівний переклад, а потім «причешіть» його — змініть порядок слів та замініть деякі іменники на дієслова, щоб текст звучав так, ніби він одразу був написаний українською.

Заняття №3. Комплексні трансформації (антонімічний переклад та описовий переклад)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Антонімічний переклад: Заміна стверджувальної конструкції на заперечну (і навпаки). (Nicht wahr? — Правильно? / Ich erinnere mich nicht. — Я забув).

2. Описовий переклад (Експлікація): Пояснення слова, для якого в українській немає одного еквівалента. (Feierabend — час після роботи; Geschwister — брат і сестра).

Методичні рекомендації

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

1. Antonymische Übersetzung (антонімічний переклад) — заміна стверджувальної форми в оригіналі на заперечну в перекладі (або навпаки) з використанням антоніма.

2. Deskriptive Übersetzung / Explikation (описовий переклад / експлікація) — заміна слова або терміна, що не має еквівалента, розгорнутим описом його значення.

3. Kompensation (компенсація) — спосіб перекладу, при якому елемент змісту, втрачений в одному місці тексту, відтворюється в іншому місці або іншими засобами (наприклад, передача німецької ввічливої форми Sie через вибір відповідних звертань в українській).

4. Sinnentwicklung (логічний розвиток змісту) — заміна одного поняття іншим, яке пов'язане з ним як причина і наслідок, або частина і ціле.

5. *Ganzheitliche Umwandlung* (цілісне перетворення) — повна зміна внутрішньої структури речення при збереженні його загального сенсу. Часто застосовується для вігань, вигуків або сталих виразів.

Комплексні трансформації часто називають «творчими». Головне правило тут: переклад має звучати так, ніби він спочатку був написаний українською мовою, навіть якщо для цього довелося повністю змінити слова оригіналу.

Виконання студентами усних та письмових завдань з питань теми:

Практичні завдання:

1. Перекласти фрази антонімічним способом:

Halt den Mund! (Не розмовляй/мовчи).

Es ist unklar. (Це не зрозуміло).

2. Гра «Поясни німецьке слово»: Студенти мають перекласти описово слова: *Kummerspeck*, *Fernweh*, *Fingerspitzengefühl*.

3. Робота з міні-текстом. Переклад діалогу в магазині або кафе, де потрібно використовувати всі вивчені види трансформацій для збереження ввічливого тону.

4. Підсумок курсу трансформацій: Складання «Чек-листа перекладача» (на що подивитися в реченні, перш ніж перекладати).

Домашнє завдання:

Використовуючи інтернет-сайти знайти оголошення, короткі новини, пости з соцмереж або уривки з адаптованих книг та перекласти їх спочатку дослівно, а потім по кон тексту, намагаючись "відриватися" від букв оригіналу на користь змісту.

Тема 3. Лексичні труднощі перекладу німецької мови. Омоніми, неологізми, архаїзми, фразеологізми, безеквівалентна лексика

Заняття №1. Омоніми та багатозначні слова (Polisemie)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Значення слів-омонімів за контекстом.

2. Значення слів-омонімів граматичними ознаками (рід, множина).

Методичні рекомендації

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

1. *Polysemie* (полісемія / багатозначність) — наявність у одного слова кількох значень, які мають між собою логічний зв'язок (спільне походження).

2. *Homonymie* (омонімія) — явище, коли слова пишуться або звучать однаково, але мають абсолютно різні, не пов'язані між собою значення.

3. *Homographie* (омографи) — слова, які пишуться однаково, але вимовляються по-різному (часто через наголос).

4. *Homophone* (омофони) — слова, які звучать однаково, але пишуться по-різному.

5. *Kontextabhängigkeit* (контекстуальна залежність) — властивість багатозначного слова набувати конкретного значення лише в межах певного тексту або ситуації. Саме контекст "підказує" перекладачу, яке значення обрати зі словникової статті.

Найпідступніші омоніми в німецькій мові — це ті, що розрізняються лише граматичним родом (артиклем) або формою множини. Завжди потрібно звертати увагу на ці "дрібниці", перш ніж відкривати словник.

Виконання студентами усних та письмових завдань з питань теми:

Практичні завдання

1. Вправа "Рід має значення". Перекладіть пари речень, звертаючи увагу на рід іменника.

Der Kiefer tut mir weh. / *Die Kiefer wächst im Wald.*

Das Steuer des Autos ist neu. / *Die Steuer ist sehr hoch.*

Der Band steht im Bücherregal. / *Das Band ist rot und aus Seide.*

Der See ist heute sehr ruhig. / *Die See ist stürmisch und gefährlich.*

Der Leiter der Firma ist sehr jung. / *Die Leiter ist drei Meter hoch.*

*Der Verdienst des Arbeiters war hoch. / Die Verdienst des Künstlers ist unvergesslich.
Der Erbe übernimmt das Haus. / Das Erbe war ein großes Vermögen.*

2. Вправа "Множина-підказка". Визначте значення слова *Bank* за формою множини та перекладіть.

In der Stadt gibt es viele Banken. / Im Park stehen grüne Bänke.

Die Kinder sitzen auf den Bänken im Park. / In dieser Straße gibt es drei Banken.

Er kaufte zwei Bände der Enzyklopädie. / Die Mädchen tragen bunte Bänder im Haar.

Die Wörter in diesem Satz sind schwierig. / Er fand nicht die richtigen Worte für seine Rede.

An den Fenstern hängen weiße Laden. / In diesem Viertel gibt es viele kleine Läden.

Die Muttern halten die Räder fest. / Die Mütter warten vor der Schule auf ihre Kinder.

3. Вправа "Контекстуальний пошук". Перекладіть слово *Schloss*, *Stift*, *t* виходячи з ситуації.
Der Prinz wohnt in einem Schloss.

*Ich kann das Schloss an der Tür nicht öffnen.**

Ich habe meinen Schlüssel verloren und kann das Schloss nicht öffnen.

Neuschwanstein ist das bekannteste Schloss in Deutschland.

Das Kind malt ein Bild mit einem blauen Stift.

Mein Bruder ist Stift in einer Autowerkstatt (учень/підмайстер).

4. Вправа "Дієслівні омоніми". Перекладіть речення з дієсловом *einstellen*.

Die Firma will neue Mitarbeiter einstellen.

Du musst das Radio richtig einstellen.

Er möchte seinen Computer neu einstellen. (налаштувати)

Das Werk muss die Produktion für eine Woche einstellen. (припинити)

Wir müssen das Auto in die Garage einstellen. (поставити)

Kannst du bitte das Radio leiser einstellen? (зробити звук/налаштувати)

Die Polizei konnte den Dieb sofort stellen. (затримати/піймати)

5. Вправа "Перекладацький вибір". Оберіть правильний варіант перекладу для слова *Lauf* (біг, русло, дуло, хід подій).

Im Lauf der Zeit hat sich alles verändert.

Im Lauf des Gesprächs haben wir alles geklärt. (У ході/протягом)

Der Lauf der Donau ist sehr lang. (Течія/русло)

Nach dem Lauf war der Sportler sehr müde. (Забіг/біг)

Der Hund hat einen schnellen Lauf. (Хода/біг)

Das ist der natürliche Lauf der Dinge. (Хід/порядок)

Домашнє завдання

Скласти глосарій з 10 пар омонімів (наприклад: *der See / die See*, *der Band / das Band*) та написати з кожним словом по одному реченню.

Заняття №2. Неологізми та безеквівалентна лексика (Realien)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Методи перекладу нових слів та культурних реалій (описовий переклад, калькування).
2. Особливості калькування.

Методичні рекомендації

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

1. Neologismus (неологізм) — нове слово або вираз, що щойно з'явилося в мові (часто через розвиток технологій чи соціальні зміни).
2. Realien (реалії /безеквівалентна лексика) — назви предметів, звичаїв чи понять, які існують лише в одній культурі та не мають прямого відповідника в іншій.
3. Lehnwort (запозичене слово) — слово, взяте з іншої мови (найчастіше з англійської — Anglizismus), яке пристосувалося до правил німецької граматики.
4. Umschreibung / Deskriptive Übersetzung (описовий переклад) — основний спосіб передачі безеквівалентної лексики, коли назва явища замінюється його розгорнутим поясненням.

При перекладі реалій (наприклад, назв свят чи традиційних страв) перекладач завжди стоїть перед вибором: залишити назву як є (транскрибувати), щоб зберегти колорит, чи пояснити її читачеві. На рівні А2 найчастіше використовується саме описовий переклад, щоб забезпечити розуміння тексту.

Виконання студентами усних та письмових завдань з питань теми:

Практичні завдання

1. Вправа "Корона-неологізми". Перекладіть слова, що з'явилися нещодавно: *das Homeschooling, die Maskenpflicht, das Impfzertifikat*. Наведіть свої приклади.
2. Вправа "Техно-світ". Знайдіть українські відповідники: *downloaden, googeln, streamen, der USB-Stick*. Наведіть свої приклади.
3. Вправа "Німецькі реалії" Перекладіть описово слова, які не мають прямого відповідника: *das Abendbrot, die Schultüte, der Stammtisch*. Наведіть свої приклади.
4. Вправа "Кулінарний гід": Як би ви переклали назви страв у меню для українців: *Spätzle, Currywurst, Brezel?* Наведіть свої приклади.
5. Вправа "Калькування та Опис": Перекладіть термін *der Fachkräftemangel* (дефіцит кваліфікованих кадрів). Який метод ви використали?

Домашнє завдання

Знайти в німецьких онлайн-ЗМІ (напр. Deutsche Welle) 20 неологізмів, пов'язаних з екологією або технологіями, та запропонувати свій варіант перекладу.

Заняття №3. Фразеологізми та архаїзми

Питання для усного опитування та дискусії

1. Підбір фразеологічних еквівалентів.
2. Розпізнавання застарілих форм.

Методичні рекомендації

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Фразеологізми — це стійкі сполучення слів, значення яких не впливає зі значень окремих компонентів, що до нього входять. Тобто, якщо ви перекладете кожне слово окремо, ви не зрозумієте загального змісту фрази.

Головна ознака: Цілісність значення. Вираз сприймається як одна смислова одиниця.

Приклад: Німецький вираз "Jemandem die Daumen drücken". Якщо перекладати дослівно — "тиснути комусь великі пальці", але фразеологічне значення — "тримати за когось кулаки" (бажати успіху).

Стилістична роль: Вони роблять мову живою, емоційною та образною.

Архаїзми — це слова, вирази або граматичні форми, які вийшли з активного повсякденного вжитку, бо були замінені сучасними синонімами. Вони належать до пасивного словникового запасу мови.

Головна ознака: Наявність сучасного еквівалента. Предмет або явище нікуди не зникли, просто їх почали називати інакше.

Приклад: * Німецьке "das Antlitz" — сьогодні ми кажемо "das Gesicht" (обличчя).

Німецьке "gulden" — сьогодні ми кажемо "golden" (золотий).

Стилістична роль: У перекладі архаїзми використовуються для створення історичного колориту, урочистості або стилізації тексту під певну епоху.

Фразеологізми не можна перекладати дослівно (калькувати), інакше вийде нісенітниця. Потрібно шукати фразеологічний еквівалент у рідній мові.

Архаїзми вимагають від перекладача уважності до стилю: якщо ви перекладете архаїзм сучасним сленговим словом, ви зруйнуєте атмосферу тексту.

Виконання студентами усних та письмових завдань з питань теми:

Практичні завдання

1. Вправа "Тварини у фразеології". Знайдіть український еквівалент (не дослівний!).
Zwei Fliegen mit einer Klappe schlagen. (Вбити двох зайців одним пострілом).

Katz und Maus spielen.

Er hat zwei Fliegen mit einer Klappe geschlagen.

Da liegt der Hund begraben! (Ось де собака заритий / у цьому вся суть).

Du siehst aus wie eine nasse Katze. (Виглядаєш як мокра курка).

Er hat mir einen Bären aufgebunden. (Він підсунув мені свиню / наплів сім мішків гречаної вовни).

Das ist für die Katz! (Це коту під хвіст / даремно).

2. Вправа "Кольорова ідіоматика". Перекладіть вирази.

Blau machen (прогулювати).

Alles durch die rosa Brille sehen.

Nach dem Fest war er total blau. (Після свята він був геть п'яний).

Er hat heute blau gemacht und ist nicht zur Vorlesung gegangen. (Він сьогодні прогуляв...).

Das ist dasselbe in Grün. (Це те саме, тільки в профіль / те саме іншими словами).

Wir haben heute eine Fahrt ins Blaue gemacht. (Ми сьогодні поїхали куди очі дивляться / на прогулянку без маршруту).

Er hat schwarz gearbeitet. (Він працював неофіційно / "по-чорному").

3. Вправа "Гастрономічні метафори"

Das ist mir Wurst! (Мені байдуже).

Seinen Senf dazugeben (вставляти свої п'ять копійок).

Das ist mir völlig Wurst, was sie über mich denken. (Мені абсолютно байдуже...).

Er muss immer seinen Senf dazugeben. (Він вічно вставляє свої п'ять копійок).

Wir müssen jetzt Farbe bekennen und die Karten auf den Tisch legen. (Час викласти карти на стіл / сказати правду).

Das ist nicht mein Bier. (Це не моя справа / це мене не стосується).

Er möchte immer eine Extra-Wurst haben. (Він вічно хоче особливого ставлення / привілеїв).

4. Вправа "Скарби минулого". Знайдіть сучасні відповідники до архаїзмів/книжних слів: das Antlitz (das Gesicht), oheim (Onkel), darreichen (geben).

5. Вправа "Пошук помилок".

Студент переклав „Ich drücke dir die Daumen“ як „Я тисну тобі великі пальці“. Виправте переклад.

Студент: "Він має два лівих чоботи". (Нім: Er hat zwei linke Hände). — Корекція: У нього обидві руки ліві.

Студент: "Моя німецька не є жовтим від яйця". (Нім: Mein Deutsch ist nicht das Gelbe vom Ei). — Корекція: Моя німецька не ідеальна / не найкраща.

Студент: "Це стоїть не на панері". (Нім: Das steht nicht zur Debatte). — Корекція: Це не обговорюється.

Студент: "Ти йдеш мені на ланцюг". (Нім: Du gehst mir auf den Keks). — Корекція: Ти мене дратуєш / ти мені вже в печінках сидиш.

Студент: "Він зробив себе зі статі". (Нім: Er hat sich aus dem Staub gemacht). — Корекція: Він накивав п'ятами / чкурнув.

6. Замініть застаріле або піднесене слово сучасним синонімом та перекладіть.

Das Antlitz (Gesicht) der Stadt hat sich verändert.

Er wollte seinem Freund die Hand darreichen (geben).

Wo weilt (ist/bleibt) dein Bruder zurzeit?

Das ist ein gar (sehr) schönes Bild.

Die Maid (Mädchen) saß am Fenster.

Домашнє завдання

Виписати 10 німецьких фразеологізмів, що містять назви частин тіла (Kopf, Hand, Bein), та підібрати до них українські відповідники.

Тема 4. Морфологічні та граматичні труднощі перекладу німецької мови

Заняття №1. Переклад модальних дієслів та їх відтінків

Питання для усного опитування та дискусії

1. Модальні дієслова, відмінювання.

2. Передавання значення модальних дієслів, враховуючи контекст, а не лише словникове значення.

Методичні рекомендації

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Контекстуальна багатозначність (суб'єктивне значення)

Одне й те саме дієслово може виражати як об'єктивну дію (дозвіл, обов'язок), так і ставлення мовця до інформації (припущення, сумнів, чутки). Перекладач має розрізняти ці рівні.

Приклад: Er soll reich sein.

Об'єктивно: Він повинен бути багатим (наказ/обов'язок).

Суб'єктивно (чутки): Кажуть, ніби він багатий.

Для правильного перекладу потрібно шукати в тексті «маркери припущення» або посылатися на джерело інформації.

Функціональні еквіваленти (модальні частки та слова)

В українській мові модальність часто передається не лише дієсловами, а й вставними словами (мабуть, напевно, напевно, навряд чи) або зміною структури речення.

Німецьке müssen* у значенні припущення найкраще перекладати українськими словами «точно» або «мабуть».

Приклад: Das muss ein Fehler sein. — Це, мабуть, помилка. (А не «Це мусить бути помилка»).

Модальна трансформація конструкцій «haben/sein + zu + Infinitiv»

Ці структури є прихованою формою модальності, які часто зустрічаються в ділових та технічних текстах. Перекладач має чітко розмежовувати їх за значенням:

sein + zu + Infinitiv: Завжди має пасивне забарвлення (можливість або необхідність).

Das ist zu machen — Це можна зробити / Це треба зробити.

haben + zu + Infinitiv: Має **активне** забарвлення (обов'язок).

Du hast das zu machen. — Ти маєш це зробити.

Виконання студентами усних та письмових завдань з питань теми:

Практичні завдання

1. Вправа "Багатозначність sollen.

1. Du sollst die Hausaufgabe machen. (Наказ)

2. Er soll sehr reich sein. (Суб'єктивна думка: Кажуть, ніби він...)

3. Was soll das bedeuten? (Здивування)

4. Soll ich das Fenster öffnen? (Пропозиція/Питання про доцільність)

5. Wenn es regnen sollte, bleiben wir zu Hause. (Малоймовірна умова: Якщо раптом...)

2. Вправа "Модальність dürfen та müssen

1. Hier darf man nicht parken.

2. Er darf jetzt nach Hause gehen.

3. Du musst nicht kommen, wenn du keine Zeit hast. (Відсутність потреби)

4. Das muss ein Fehler sein. (Впевненість у припущенні)

5. Ich muss mal kurz weg.

3. Вправа "Нюанси können та mögen

1. Er kann gut Deutsch sprechen.

2. Das kann wahr sein. (Можливість)

3. Ich mag kein Fleisch essen.

4. Das mag stimmen, aber ich glaube es nicht. (Допущення: Можливо, це й так...)

5. Ich möchte einen Kaffee trinken.

4. Вправа "Переклад модальних конструкцій з haben/sein + zu"

1. Das Problem ist sofort zu lösen. (Пасивна необхідність: Має бути вирішене)

2. Du hast diese Arbeit zu tun. (Активна необхідність)

3. Das Haus ist nirgends zu sehen. (Можливість)

4. Wir haben noch viel zu besprechen.

5. Die Regel ist leicht zu verstehen.

5. Вправа "Модальні слова як уточнювачі":

1. *Er ist vielleicht krank.*
2. *Das ist sicher ein Irrtum.*
3. *Er kommt bestimmt morgen.*
4. *Das ist kaum möglich.*
5. *Sie ist wahrscheinlich im Büro.*

Домашнє завдання

1. Перекладіть текст (50 слів) про правила поведінки в університеті, використовуючи різні модальні дієслова.
2. Знайдіть у німецькій пресі 3 речення, де модальне дієслово виражає припущення (Distanzierung*).

Заняття №2. Переклад пасивних конструкцій та безособових речень

Питання для усного опитування та дискусії

1. Часові форми пасивного стану.
2. Адаптування німецького Passiv та займенника man до норм української мови.

Методичні рекомендації

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

1. Трансформація стану (Passiv → Aktiv)

Німецька мова надзвичайно часто використовує пасивний стан (Passiv), щоб зосередитися на дії. В українській мові зловживання пасивом робить текст «важким» і канцеляризованим.

Правило перекладача: якщо в німецькому реченні вказано виконавця (прийменник von або durch), при перекладі краще змінити пасив на актив.

Приклад: Der Text wurde vom Studenten übersetzt. → «Студент переклав текст» (замість «Текст був перекладений студентом»).

2. Вибір безособових форм в українській мові

Для німецьких безособових конструкцій із займенником man або безособовим пасивом українська мова має широкий арсенал засобів, які звучать набагато природніше.

Варіанти перекладу:

3-я особа множини: Man sagt... — «Кажуть...»

Безособові форми на -но, -то: *Es wurde alles gemacht. — «Усе зроблено».

Узагальнювальні конструкції: Man muss vorsichtig sein. — «Треба бути обережним».

3. Диференціація Vorgangspassiv та Zustandspassiv

Перекладач має чітко розрізняти пасив дії (процес) та пасив стану (результат), оскільки в українській мові це впливає на вибір виду дієслова (доконаний чи недоконаний).

Vorgangspassiv (werden): акцент на процесі. Die Tür wird geschlossen. — «Двері зачиняються» (процес закриття).

Zustandspassiv (sein): акцент на результаті. Die Tür ist geschlossen. — «Двері зачинені» (результат).

4. Функції формального підмета "es"

Займенник es у німецькій мові часто є лише «структурною підпоркою», яка не має лексичного значення. Головна помилка початківця — намагатися перекласти його словом «це» або «воно».

Безособові явища природи: Es regnet. — «Дощить» (а не «Воно дощить»).

Безособовий пасив (безоб'єктний): Es wird hier viel getanzt.* — «Тут багато танцюють».

У таких випадках es при перекладі просто зникає, поступаючись місцем українському безособовому дієслову.

Виконання студентами усних та письмових завдань з питань теми:

Практичні завдання

1. Вправа "Passiv та неозначено-особові форми"

1. *Das Haus wird gebaut.* (Будують / Будується)
2. *Der Brief wurde gestern geschrieben.*
3. *Hier wird nicht geraucht.* (Тут не палять)

4. Die Gäste sind herzlich eingeladen.
5. Das Auto wird repariert.
2. Вправа "Конструкції з займенником man"
 1. Man sagt, dass der Sommer heiß wird. (Кажуть, що...)
 2. Wie schreibt man dieses Wort?
 3. Hier darf man laut nicht sprechen.
 4. Man muss immer vorsichtig sein.
 5. In der Ukraine trinkt man gerne Tee.
3. Вправа "Займенник es у перекладі"
 1. Es regnet heute den ganzen Tag.
 2. Es gibt viele Probleme in der Welt.
 3. Wie geht es dir?
 4. Es ist wichtig, gesund zu essen.
 5. Es klopft an der Tür.
4. Вправа "Стативний пасив (Zustandspassiv)"
 1. Das Fenster ist geöffnet.
 2. Die Stadt ist zerstört.
 3. Das Geschäft ist geschlossen.
 4. Das Problem ist gelöst.
 5. Das Essen ist schon gekocht.
5. Вправа "Трансформація Passiv → Aktiv":
 1. Der Fehler wurde vom Lehrer korrigiert. (Вчитель виправив помилку)
 2. Das Buch wurde von vielen Menschen gelesen.
 3. Der Kuchen wurde von meiner Mutter gebacken.
 4. Die Nachricht wurde von allen gehört.
 5. Das Projekt wurde vom Team erfolgreich beendet.

Домашнє завдання

Випишіть із кулінарного рецепта 10 речень у Passiv і 10 з man та перекладіть їх українською мовою, використовуючи форму на -но, -то або дієслова 3-ї особи множини.

Заняття №3. Артикль та граматичні заміни частин мови

Питання для усного опитування та дискусії

1. Передавання значення артикля (якого немає в українській мові).
2. Лексико-граматичні заміни.

Методичні рекомендації

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Передача значень артикля лексичними засобами

Оскільки в українській мові артикль відсутній як граматична категорія, його значення (визначеність, неозначеність, узагальнення) мають передаватися іншими рівнями мови.

Лексичний рівень: Використання вказівних або неозначених займенників.

Der Mann — цей (вже відомий) чоловік.

Ein Mann — якийсь (один, невідомий) чоловік.

Актуальне членування (порядок слів): В українській мові нова, неозначена інформація зазвичай іде в кінець речення, а відома — на початок.

Ein Kind spielt im Hof. — У дворі грається дитина (дитина — це нова інформація).

Das Kind spielt im Hof. — Дитина грається у дворі (ми вже знаємо, про яку дитину йдеться).

Деноміналізація: Трансформація «Іменник → Дієслово»

Німецька мова тяжіє до Nominalstil (використання віддіслівних іменників з прийменниками).

Українська ж мова більш динамічна і віддає перевагу дієсловам (Verbalstil). Професійний переклад вимагає заміни частини мови для збереження природності.

Прийменникові конструкції: Німецькі структури з прийменниками bei, nach, vor, während майже завжди замінюються підрядними реченнями часу.

Nach dem Essen... (іменник) → «Після того, як ми поїли...» (дієслово).

Beim Lesen...(іменник) → «Коли я читав...» (дієслово).

Функціональні дієслова: Заміна стійких словосполучень «іменник + дієслово» на одне повноцінне українське дієслово.

Eine Entscheidung treffen → «Вирішити» (замість «прийняти рішення»).

Zur Auszahlung kommen → «Виплачувати» (замість «приходити до виплати»).

Виконання студентами усних та письмових завдань з питань теми:

Практичні завдання

1. Вправа "Артикль як засіб визначеності"

1. *Da kommt ein Mann. (Якийсь чоловік)*

2. *Der Mann ist mein Lehrer. (Цей/той чоловік)*

3. *Er kaufte ein Auto. Das Auto war blau.*

4. *Das ist die Frau, von der ich erzählt habe.*

5. *Ich brauche einen Bleistift. (Будь-який олівець)*

2. Вправа "Відсутність артикля (Нульовий артикль)"

1. *Ich trinke gerne Kaffee.*

2. *Er ist Student.*

3. *Wir haben Zeit.*

4. *Hunde sind treue Tiere.*

5. *Er spricht Deutsch.*

3. Вправа "Заміна частин мови (сменник на дієслово)"

1. *Vor der Abfahrt prüfte er den Motor. (Перед тим як виїхати...)*

2. *Trotz der Kälte ging er spazieren.*

3. *Beim Essen sprechen wir nicht.*

4. *Nach der Ankunft gingen wir ins Hotel.*

5. *Wegen der Verspätung haben wir den Zug verpasst.*

4. Вправа "Ступені порівняння прикметників"

1. *Mein Bruder ist älter als ich.*

2. *Das ist das schönste Haus in der Stadt.*

3. *Er arbeitet lieber abends.*

4. *Je mehr man lernt, desto besser weiß man alles.*

5. *Dieses Buch ist interessanter.*

5. Вправа "Прикметники-іменники"

1. *Der Deutsche spricht schnell.*

2. *Alles Gute zum Geburtstag!*

3. *Die Reisenden warten auf den Bus.*

4. *Das ist nichts Neues.*

5. *Die Kranken brauchen Ruhe.*

Домашнє завдання

1. Перекладіть опис зовнішності людини, звертаючи увагу на вживання артиклів.

2. Складіть 5 речень з конструкцією *je... desto...* та перекладіть їх українською.

Тема 5. Функціонально-стильові труднощі перекладу німецької мови. Переклад науково-технічних, офіційно-ділових, публіцистичних, художніх та побутових текстів.

Заняття №1. Переклад інформативних текстів (науково-технічних, офіційно-ділових, публіцистичних)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Роз'яснення різниці між термінологічним стилем та емоційним

2. Опанування кліше ділового листування.

Методичні рекомендації

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Термінологічна еквівалентність (Terminologische Äquivalenz) - це вимога використовувати в перекладі саме ті терміни, які закріплені в професійній сфері мови перекладу. В науково-технічних текстах неприпустима синонімія «від себе»: якщо в оригіналі стоїть „die Festplatte“, у перекладі має бути лише „жорсткий диск“, а не «тверда пластина».

Кліше та мовні штампи (Sprachliche Klischees / Formeln) - це готові, стійкі мовні формули, що характерні для офіційно-ділового стилю. Перекладач не перекладає їх дослівно, а замінює відповідним штампом, прийнятим у діловодстві іншої країни.

Приклад: німецьке „mit freundlichen Grüßen“ замінюється українським „з повагою“.

Газетні заголовки та компресія (Zeitungsoberschriften und Kompression)

У публіцистиці це прийом стиснення інформації для максимального залучення уваги. Німецькі заголовки часто будуються на іменникових ланцюжках або еліптичних конструкціях (без дієслів). При перекладі на українську такі заголовки часто вимагають «розгортання» у повноцінне речення.

Номіналізація (Nominalisierung) – це характерна риса наукового та офіційного стилів німецької мови, де перевага надається складним іменникам замість дієслів. Це створює «сухий», об'єктивний тон тексту. При перекладі українською ми часто застосовуємо зворотний процес — перетворюємо іменники на дієслова для кращої читабельності.

Прагматична адаптація (Pragmatische Adaptation) - це внесення змін у текст перекладу з урахуванням знань та очікувань цільової аудиторії. У публіцистиці це може бути додавання пояснень до назв місцевих політичних партій або інституцій, які відомі німцям, але незрозумілі українцям без контексту.

Виконання студентами усних та письмових завдань з питань теми:

Практичні завдання

1. Вправа "Технічна точність" (Науковий стиль)

Перекладіть речення, уникаючи емоційних забарвлень та зберігаючи пасивні конструкції.

1. *Die chemische Reaktion erfolgt bei einer Temperatur von 100 Grad.*
2. *Der Druck im Behälter muss regelmäßig kontrolliert werden.*
3. *Die Verbindung dieser zwei Elemente führt zur Bildung einer neuen Substanz.*
4. *Das Gerät ist für den Einsatz im Freien geeignet.*
5. *Die Ergebnisse der Studie wurden statistisch ausgewertet.*

2. Вправа "Кліше ділової мови" (Офіційно-діловий стиль)

Підберіть українські офіційні відповідники до німецьких ділових фраз.

1. *Sehr geehrte Damen und Herren, ...*
2. *In Bezug auf Ihr Schreiben vom 12. Mai ...*
3. *Wir freuen uns, Ihnen mitteilen zu können, dass ...*
4. *Für Rückfragen stehen wir Ihnen gerne zur Verfügung.*
5. *Mit freundlichen Grüßen.*

3. Вправа "Заголовки та метафори" (публіцистика)

Перекладіть заголовки новин, адаптуючи їх до українських журналістських норм.

1. *Energiekrise: Europa sucht nach neuen Wegen.*
2. *Der Weg zum Erfolg: Ein Interview mit dem Minister.*
3. *Berlin im Wandel: Wie die Stadt ihr Gesicht verliert.*
4. *Goldrausch an der Börse: Was Anleger jetzt wissen müssen.*
5. *Ein Schritt in die Zukunft: Künstliche Intelligenz im Alltag.*

4. Вправа "Абревіатури та скорочення"

Знайдіть значення та перекладіть

1. *Die AG (Aktiengesellschaft) veröffentlichte den Jahresbericht.*
2. *Der Termin ist z. B. (zum Beispiel) am Montag möglich.*
3. *Informationen finden Sie u. a. (unter anderem) auf unserer Website.*
4. *Die EU plant neue Richtlinien für den Handel.*
5. *Vgl. (vergleiche) Seite 10 der Bedienungsanleitung.*

5. Вправа "Трансформація стилю"

Перетворіть публіцистичне речення на наукове (замініть емоційні слова термінами).

1. *Die Leute kaufen wie verrückt neue Handys.* → *Der Konsum von Mobilgeräten steigt stetig an.*
2. *Das Wetter ist total verrückt geworden.* → ...
3. *Die Fabrik macht die Luft kaputt.* → ...
4. *Alle haben Angst vor der Inflation.* → ...
5. *Das Auto schluckt viel Benzin.* → ...

Домашнє завдання

Знайти коротку замітку на сайті Spiegel або Zeit (публіцистика) та офіційне повідомлення на сайті будь-якого німецького міністерства (офіційний стиль). Порівняйте використання модальних дієслів у цих текстах.

Заняття №2. Переклад експресивних текстів (художній та побутовий стилі)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Авторський стиль, підтекст та розмовні нюанси, які не завжди зафіксовані в академічних словниках.
2. Особливість і побутового стилю.

Методичні рекомендації

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Переклад експресивних текстів вимагає від перекладача переходу від режиму "перекладу значень" до режиму "перекладу смислів та емоцій". На відміну від технічних текстів, тут форма часто так само важлива, як і зміст. Ось 3 основні особливості перекладу таких текстів:

1. Збереження індивідуального стилю та образності (художній стиль)

У художній літературі мова — це інструмент естетичного впливу. Перекладач має не просто передати сюжет, а відтворити ритм, метафорику та "голос" автора.

Складність: якщо автор використовує алітерацію або специфічні епітети, перекладач повинен знайти схожі засоби в українській мові, щоб зберегти художній ефект.

Приклад: Німецьке складне слово „waldeinsam“ (лісова самотність) не завжди варто перекладати двома словами. Можливо, українське «лісова тиша» або «усамітнення в хащах» краще передасть настрій.

2. Прагматична адаптація розмовних формул (побутовий стиль)

У побутовому спілкуванні слова часто втрачають своє пряме значення і стають соціальними сигналами. Перекладати їх дослівно — головна помилка початківців.

Складність: німецькі розмовні фрази мають стійкі українські аналоги, які лексично на них зовсім не схожі.

Приклад: „Mahlzeit!“ — це не просто «час їжі», це привітання в обідню перерву, яке ми перекладаємо як «Смачного!». Або німецьке вигукове „Na?“, яке залежно від ситуації може означати «Ну, як справи?», «Ну, що скажеш?» або «Ти як?».

3. Передача модальних часток (Modalpartikeln)

Німецька побутова мова перенасичена частками (doch, mal, ja, halt, eben), які не несуть фактичної інформації, але змінюють емоційний тон речення. В українській мові ці відтінки часто передаються зміною порядку слів, інтонацією або іншими частками.

Складність: одна й та сама частка може виражати і роздратування, і ніжність.

Приклад:

„Komm mal her!“ — «А йди-но сюди» (пом'якшення прохання).

„Das ist halt so.“ — «Ну, так вже воно є» (змирення з обставинами).

„Ich habe es ja gesagt!“ — «Я ж казав!» (підкреслення своєї правоти).

Виконання студентами усних та письмових завдань з питань теми:

Практичні завдання

1. Вправа "Естетика слова" (художній стиль)

Перекладіть уривки, намагаючись зберегти атмосферу та епітети.

1. *Der alte Garten lag schweigend im silbernen Mondlicht.*
2. *Ein leiser Wind flüsterte in den goldenen Blättern der Bäume.*

3. *Sein Herz war schwer vor Sehnsucht nach der fernen Heimat.*

4. *Die dunklen Wolken jagten über den grauen Himmel.*

5. *Die Stille der Nacht wurde nur durch das ferne Rauschen des Meeres unterbrochen.*

2. Вправа "Жива мова" (побутовий стиль)

Перекладіть розмовні фрази, використовуючи відповідний молодіжний або побутовий жаргон.

1. *Hast du Bock auf ein Eis?*

2. *Das ist ja total krass!*

3. *Mach keinen Quatsch, komm mit!*

4. *Ich bin fix und fertig nach der Arbeit.*

5. *Alles klar, bis dann!*

3. Вправа "Частки-підсилювачі" (Modalpartikeln):

Перекладіть, передаючи відтінок емоції, який додають частки *doch, mal, ja, halt*

4. Вправа "Вигуки та звуконаслідування"

Знайдіть українські еквіваленти для німецьких вигуків.

1. *Ach so! Jetzt verstehe ich alles.*

2. *Igitt! Die Suppe schmeckt furchtbar.*

3. *Au! Mein Finger tut weh.*

4. *Hoppla! Das Glas ist fast heruntergefallen.*

5. *Naja, es könnte besser sein.*

5. Вправа "Діалог у контексті"

Перекладіть діалог, адаптуючи його до розмовного українського стилю.

— *Na, wie läuft's?*

— *Muss ja. Und bei dir?*

— *Ach, nicht so toll. Viel Stress an der Uni.*

— *Kopf hoch, das wird schon!*

— *Danke, echt nett von dir.*

Домашнє завдання

Перекладіть уривок з казки Братів Грімм (5-7 речень), зберігаючи казковий стиль ("Жили-були...", "В одному далекому королівстві..."). Спробуйте перекласти цей же уривок у стилі поліцейського звіту (офіційно-діловий стиль) для порівняння.

1.3. Самостійна робота студентів

Тема 1. Загальні питання теорії перекладу. Термінологічні аспекти перекладу. Основні види словників німецької мови

Питання для опрацювання:

Übersetzungstheorie und Lexikographie

I. Grundbegriffe der Übersetzungstheorie

1. Was versteht man unter dem Begriff Ausgangssprache (AS) und Zielsprache (ZS)?

2. Worin besteht der Hauptunterschied zwischen Übersetzen und Dolmetschen?

3. Was bedeutet Äquivalenz in der Übersetzungswissenschaft?

4. Erklären Sie den Unterschied zwischen einer adäquaten und einer wörtlichen Übersetzung.

5. Was sind Realien und warum sind sie für Übersetzer problematisch?

6. Was bedeutet der Begriff Kontext und welche Rolle spielt er bei der Wahl einer Wortbedeutung?

7. Was versteht man unter „Falsche Freunde des Übersetzers“? Nennen Sie ein Beispiel.

II. Terminologische Aspekte

8. Was ist eine Terminologie und wie unterscheidet sie sich vom Allgemeinwortschatz?

9. Was versteht man unter Terminisierung?

10. Warum ist die Eindeutigkeit eines Terminus in technischen Texten so wichtig?

11. Was ist eine Lehnübersetzung (Kalkierung)?

12. Erklären Sie den Begriff Transliteration im Gegensatz zur Transkription.

III. Wörterbuchkunde (Lexikographie)

13. Welche Haupttypen von Wörterbüchern kennen Sie?

14. Was ist ein einsprachiges Wörterbuch und wann ist es für einen Übersetzer nützlicher als ein zweisprachiges?
15. Was findet man in einem Fachwörterbuch?
16. Erklären Sie den Aufbau eines Wörterbuchartikels. Was ist ein Lemma?
17. Was ist ein Phraseologisches Wörterbuch?
18. Welche Vorteile bieten elektronische Wörterbücher und Online-Datenbanken gegenüber gedruckten Werken?
19. Was versteht man unter einem belegenorientierten Wörterbuch?
20. Warum sollte ein Übersetzer immer das Erscheinungsjahr eines Wörterbuchs prüfen?

Методична порада для студентів:

При підготовці відповідей на ці питання намагайтеся наводити власні приклади (особливо для пунктів про реалії та "фальшивих друзів"). Це допоможе вам краще зрозуміти логіку перекладу, а не просто зазубрити визначення.

Тема 2. Основні види перекладацьких трансформацій та особливості їх застосування

Питання для опрацювання:

Übersetzungstransformationen

1. Was versteht man unter dem Begriff „Übersetzungstransformationen“ und warum sind sie notwendig?
2. Erklären Sie den Unterschied zwischen lexikalischen, grammatischen und komplexen Transformationen.
3. Wann verwendet ein Übersetzer die Methode der Konkretisierung? Nennen Sie Beispiele mit dem Verb „gehen“ oder „machen“.
4. Was ist eine Generalisierung und in welchen Fällen ist sie sinnvoll?
5. Was versteht man unter einer „antonymischen Übersetzung“? Geben Sie ein Beispiel aus dem Deutschen ins Ukrainische.
6. Warum führt die grammatische Transformation „Wortartwechsel“ oft zu einem besseren Stil im Ukrainischen?
7. Erklären Sie das Prinzip der Umstellung (Satzbauänderung) beim Übersetzen vom Deutschen ins Ukrainische.
8. Was ist eine deskriptive Übersetzung (Umschreibung) und wann ist sie die einzige Lösung?
9. Was versteht man unter „Kompensation“ als komplexe Transformation?
10. Wie unterscheidet sich die Lehnübersetzung (Kalkierung) von der Transkription?

Методична порада для студентів: При відповіді на питання №6 зверніть особливу увагу на перехід від німецького Nominalstil (іменникового стилю) до українського Verbalstil (дієслівного стилю). Це найпоширеніша трансформація в парі німецька-українська.

Тема 3. Лексичні труднощі перекладу німецької мови. Омоніми, неологізми, архаїзми, фразеологізми, безеквівалентна лексика

Питання для опрацювання:

Lexikalische Schwierigkeiten bei der Übersetzung

1. Was sind Homonyme und warum können sie beim Übersetzen zu Missverständnissen führen?
2. Erklären Sie den Unterschied zwischen Homonymie und Polysemie aus der Sicht eines Übersetzers.
3. Wie beeinflusst der grammatische Artikel die Bedeutung von Homonymen (z. B. „der Kiefer“ vs. „die Kiefer“)?
4. Was versteht man unter dem Begriff „Neologismus“ und in welchen Textsorten kommen sie am häufigsten vor?
5. Welche Strategien gibt es für die Übersetzung von brandneuen Begriffen, die noch nicht im Wörterbuch stehen?
6. Warum werden Archaismen in modernen Übersetzungen verwendet und welche Wirkung erzielen sie?
7. Was ist das Hauptproblem bei der wortgetreuen Übersetzung von Phraseologismen?
8. Wie findet man eine passende Entsprechung für eine deutsche Redewendung im Ukrainischen?
9. Was versteht man unter „äquivalenzloser Lexik“?

10. Welche Methoden gibt es, um Realien (z. B. „Schultüte“, „Stammtisch“) in die Zielsprache zu übertragen?
11. Wann ist eine Transkription bei der Übersetzung von Realien sinnvoll und wann sollte man eine Umschreibung vorziehen?
12. Welche Rolle spielen „Falsche Freunde des Übersetzers“ bei lexikalischen Schwierigkeiten? Nennen Sie Beispiele.
13. Wie übersetzt man deutsche Komposita (zusammengesetzte Wörter), für die es im Ukrainischen kein einzelnes Wort gibt?
14. Was ist eine „kulturelle Adaptation“ bei der Übersetzung von Redewendungen?
15. Warum ist der Kontext entscheidend für die Auswahl der richtigen Bedeutung bei polysemen Wörtern?

Методична порада для студентів:

При відповіді на питання про фразеологізми (№7-8), пам'ятайте про три рівні перекладу: 1) фразеологічний еквівалент (повний збіг образів), 2) фразеологічний аналог (схожий зміст, але інші образи), 3) описовий переклад (якщо аналога немає).

Тема 4. Морфологічні та граматичні труднощі перекладу німецької мови.

Питання для опрацювання:

Morphologische und grammatische Schwierigkeiten bei der Übersetzung

1. Welche Rolle spielt die deutsche Artikelwörter bei der Informationsstrukturierung (Bekanntheit vs. Unbekanntheit) und wie wird dies im Ukrainischen ohne Artikel ausgedrückt?
2. Warum stellt die Übersetzung von deutschen Modalverben im subjektiven Gebrauch (z. B. bei der Wiedergabe von Gerüchten mit „sollen“) eine besondere Herausforderung dar?
3. Wie unterscheidet sich die Übersetzung des deutschen Passivs ins Ukrainische, wenn der Urheber der Handlung (mit „von“ oder „durch“) genannt wird?
4. Welche funktionalen Äquivalente gibt es im Ukrainischen für das deutsche unpersönliche Pronomen „man“?
5. Erklären Sie die Schwierigkeiten bei der Übersetzung der Konstruktion „sein + zu + Infinitiv“. Welche zwei modalen Bedeutungen kann diese Struktur haben?
6. Warum führt die Übersetzung des deutschen Nominalstils (viele Substantivierungen) im Ukrainischen oft zu einem Wechsel der Wortart (Verbalisierung)?
7. Welche Besonderheiten sind bei der Übersetzung von deutschen Partizipialkonstruktionen (Partizip I und Partizip II als Attribut) zu beachten?
8. Wie werden deutsche zusammengesetzte Substantive (Komposita) morphologisch ins Ukrainische transformiert, wenn es kein entsprechendes Einzelwort gibt?
9. Welche Rolle spielt das deutsche Pronomen „es“ als bloßer Platzhalter und warum sollte es im Ukrainischen oft weggelassen werden?
10. Wie beeinflussen die deutschen Tempusformen (z. B. der Gebrauch von Perfekt vs. Präteritum) die Wahl der Aspektformen (Vorgang vs. Resultat) im Ukrainischen?

Методична порада студентам

Головна пастка для студента-перекладача — це «магія німецької форми». Німецька мова дуже структурована, і часто виникає спокуса перекладати речення слово за словом, зберігаючи порядок слів або частини мови. Щоб ваш переклад був професійним, дотримуйтеся таких кроків:

1. Аналізуйте функцію, а не форму: Коли ви бачите модальне дієслово або пасивну конструкцію, запитайте себе: «Навіщо автор її використав?». Якщо це пасив для приховування виконавця — використовуйте в українській безособові форми на -но, -то. Якщо це модальне дієслово для вираження сумніву — додайте вставне слово («мабуть», «нібито»).

2. Боріться з «іменниковою хворобою»: Німецька мова (особливо офіційна) любить довгі ланцюжки іменників (Nominalstil). Українська ж мова «дихає» через дієслова. Не бійтеся розбивати один складний німецький іменник на ціле підрядне речення з активною дією. Це зробить ваш текст живим.

3. Контекст — ваш найкращий словник: Ніколи не обирайте перше значення слова у словнику. Особливо це стосується омонімів та багатозначних слів. Перевірте артикль, форму множини та сусідні слова. Наприклад, слово «Bank» у тексті про фінанси та у тексті про парк — це два абсолютно різні слова.

4. Відчуйте «мовну температуру»: Перед перекладом визначте стиль тексту. Якщо це публіцистика — шукайте емоційні синоніми; якщо технічний текст — будьте термінологічно суворими; якщо побутова мова — не перекладайте вигуки та частки буквально, шукайте українські розмовні еквіваленти.

5. Користуйтеся тлумачними словниками: Якщо двомовний словник (нім-укр) дає нечітке значення, відкрийте Duden або DWDS. Розуміння значення слова мовою оригіналу допоможе вам самостійно підібрати влучний український відповідник, навіть якщо його немає у перекладному словнику.

Переклад — це не заміна слів однієї мови словами іншої, а створення нового тексту, який справляє на читача такий самий ефект, як і оригінал.

Тема 5. Функціонально-стильові труднощі перекладу німецької мови. Переклад науково-технічних, офіційно-ділових, публіцистичних, художніх та побутових текстів

Питання для опрацювання:

Funktional-stilistische Schwierigkeiten bei der Übersetzung

1. Was sind die wichtigsten Merkmale des deutschen Wissenschaftsstils und wie beeinflussen sie die Wahl der grammatischen Strukturen im Ukrainischen?

2. Welche Rolle spielen Termini in technisch-wissenschaftlichen Texten und warum ist die terminologische Konsistenz für den Übersetzer obligatorisch?

3. Warum ist der Nominalstil (Häufung von Substantiven) so typisch für den deutschen offiziell-geschäftlichen Stil und wie transformiert man ihn adäquat ins Ukrainische?

4. Welche festen Sprachformeln und Klischees sind für die deutsche Geschäftskorrespondenz charakteristisch und warum dürfen sie nicht wörtlich übersetzt werden?

5. Was ist das Hauptziel eines publizistischen Textes (z. B. Zeitungsartikel) und welche translatorischen Freiheiten hat man bei der Wiedergabe von Schlagzeilen?

6. Wie geht ein Übersetzer mit Metaphern und Wortspielen in der schönen Literatur (schöngeistiger Stil) um, wenn es keine direkten Entsprechungen in der Zielsprache gibt?

7. Warum ist die Erhaltung des individuellen Autorenstils bei der Übersetzung von Prosatexten wichtiger als die bloße Informationsübermittlung?

8. Welche Besonderheiten weist der Alltagsstil im Deutschen auf (z. B. Partikeln, Ellipsen) und wie erreicht man eine natürliche Wirkung im ukrainischen Dialog?

9. Was versteht man unter pragmatischer Adaptation bei der Übersetzung von Realien in publizistischen oder literarischen Texten?

10. Inwiefern unterscheidet sich die Syntax (Satzbau) in einem offiziellen Dokument von der Syntax in einem informellen Brief, und worauf muss der Übersetzer dabei achten?

Методична порада для студентів

Працюючи з цією темою, завжди починайте з аналізу комунікативної мети тексту.

У науковому тексті ваша мета — точність (логіка понад усе).

У діловому — етикет (дотримання стандартів понад усе).

У художньому — образність (емоція понад усе).

Помилка у виборі стилістичного регістра (наприклад, використання розмовного слова в офіційному листі) вважається серйознішою помилкою, ніж невелика граматична неточність.

1.4. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання у формі виконання індивідуальних перекладів згідно тематики навчальної дисципліни.

1.5. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку в письмово-усній формі.

1.5.1. Питання для підсумкового контролю у формі заліку

Thema 1: Allgemeine Fragen der Übersetzungstheorie und Lexikographie

1. Was ist der fundamentale Unterschied zwischen der Adäquatheit und der Äquivalenz einer Übersetzung?
2. Warum ist die Unterscheidung zwischen Ausgangssprache (AS) und Zielsprache (ZS) für den Übersetzungsprozess wichtig?
3. Welche Funktionen erfüllen einsprachige erklärende Wörterbücher (z. B. Duden) bei der Vorbereitung einer Fachübersetzung?
4. Was versteht man unter dem Begriff „Falsche Freunde des Übersetzers“ und in welcher Beziehung stehen sie zur Lexikographie?
5. Wie unterscheidet sich ein Fachwörterbuch von einem allgemeinsprachlichen Wörterbuch in Bezug auf die Mikrostruktur der Artikel?

Thema 2: Übersetzungstransformationen

6. Erklären Sie das Wesen der lexikalischen Transformationen: In welchen Fällen sind Konkretisierung und Generalisierung unvermeidlich?
7. Was ist eine antonymische Übersetzung und welches Ziel verfolgt der Übersetzer mit dieser Transformation?
8. Warum erfordert die Struktur der deutschen Sprache häufig eine grammatische Umstellung (Permutation) bei der Übersetzung ins Ukrainische?
9. Was versteht man unter dem Begriff Kompensation und wann wird sie zur Erhaltung der Textwirkung eingesetzt?
10. Definieren Sie die deskriptive Übersetzung (Umschreibung) als Methode zur Überwindung von lexikalischen Lücken.

Thema 3: Lexikalische Schwierigkeiten (Homonyme, Neologismen, Realien, Phraseologismen)

11. Wie beeinflusst der Kontext die Wahl der korrekten Bedeutung bei polysemen Wörtern und Homonymen?
12. Welche Strategien sollte ein Übersetzer anwenden, wenn er auf einen Neologismus stößt, der noch nicht lexikalisiert ist?
13. Warum ist die wortgetreue Übersetzung von Phraseologismen (Redewendungen) in den meisten Fällen ein Fehler?
14. Was sind Realien und welche Rolle spielt die kulturelle Adaptation bei ihrer Übertragung?
15. In welchen Situationen ist die Transliteration oder Transkription von Eigennamen und Realien einer Übersetzung vorzuziehen?

Thema 4: Morphologische und grammatische Schwierigkeiten

16. Wie lässt sich die fehlende Kategorie des Artikels im Ukrainischen bei der Übersetzung deutscher Nominalphrasen kompensieren?
17. Erklären Sie die Schwierigkeiten bei der Übersetzung des deutschen Passivs (Vorgangs- vs. Zustandspassiv) ins Ukrainische.
18. Welche Nuancen müssen bei der Übersetzung von Modalverben im subjektiven Gebrauch (z. B. *sollen* als Distanzierung von einer Aussage) beachtet werden?
19. Warum ist die Konstruktion „sein + zu + Infinitiv“ für Studenten oft schwer zu übersetzen und welche zwei Funktionen hat sie?
20. Wie transformiert man den typisch deutschen Nominalstil in einen für das Ukrainische natürlicheren Verbalstil?

Thema 5: Funktional-stilistische Aspekte der Übersetzung

21. Was sind die Hauptmerkmale des deutschen Wissenschaftsstils und wie bewahrt man die Objektivität bei der Übersetzung?
22. Warum dürfen offiziell-geschäftliche Klischees (z. B. in Geschäftsbriefen) nicht wörtlich übersetzt werden?

23. Welche Anforderungen stellt der publizistische Stil an die Übersetzung von Schlagzeilen und politisch gefärbter Lexik?
24. Wie unterscheidet sich die Prioritätensetzung bei der Übersetzung eines literarischen (schöngestigen) Textes im Vergleich zu einem technischen Handbuch?
25. Welche Rolle spielen Modalpartikeln (*doch, mal, halt*) im Alltagsstil und wie werden deren Nuancen im Ukrainischen wiedergegeben?

2. Схема нарахування балів

2.1 Нарахування здобувачам вищої освіти балів за результатами навчання здійснюється за наведеною на рисунку 2.1 схемою, яка визначає максимально можливу кількість балів на підставі результатів навчання за формами навчання, освітнього процесу і контролю.

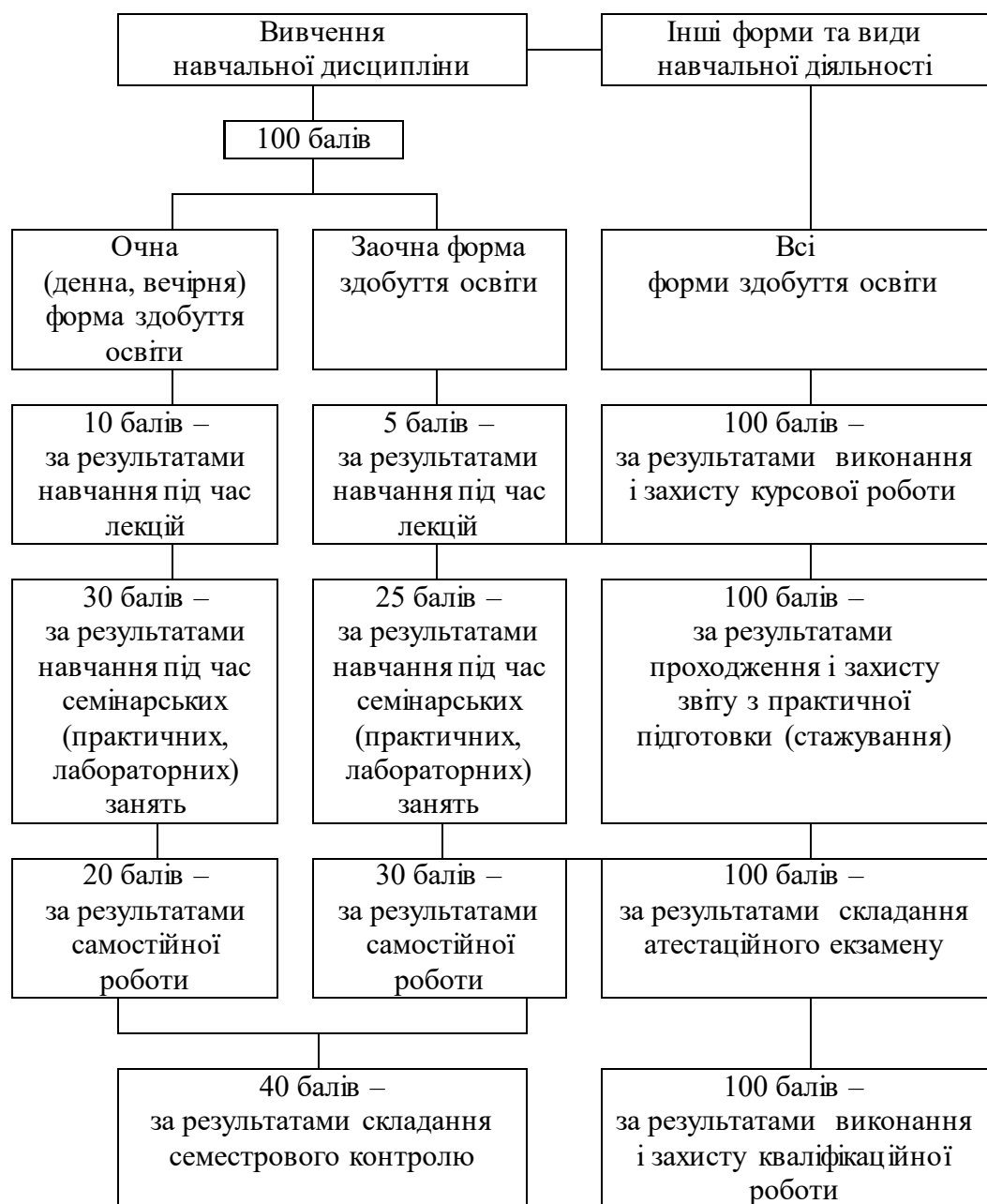

Рис. 2.1. Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни «Практика перекладу другої іноземної мови», обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З навчальної дисципліни «Практика перекладу другої іноземної мови» передбачено проведення 6 лекційних занять за денною формою здобуття освіти. Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма здобуття освіти	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій							
			1	2	3	4	5	6		
1.	Денна	6	1,25	2,50	3,75	5,00	6,25	7,50		

2.3. З навчальної дисципліни «Практика перекладу другої іноземної мови» передбачено проведення 12 практичних (семінарських) занять за денною формою здобуття освіти. За результатами семінарського (практичного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття. Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у Положенні про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

2.4. Максимально можлива кількість балів за самостійну роботу студентів – 20.

2.5. Підсумовування балів за результатами вивчення навчальної дисципліни здійснюється на підставі результатів поточного контролю.

Семестрова оцінка із залікової навчальної дисципліни (за умови, що здобувачем за поточний контроль накопичено 36 і більше балів) обчислюється за формулою:

$$\sum C = B_{\text{пк}} \cdot 100 \div 60,$$

де $\sum C$ – загальна кількість балів;

$B_{\text{пк}}$ – кількість балів, отриманих за поточний контроль.

Студент, який бажає отримати підсумковий бал вищий за розрахунковий (відповідно до зазначеної формули) із залікової навчальної дисципліни, має право скласти семестровий залік. У такому разі семестрова оцінка із залікової навчальної дисципліни обчислюється шляхом додавання накопичених здобувачем освіти балів з поточного та семестрового контролю. У разі отримання здобувачем вищої освіти на заліку підсумкової оцінки, що є нижчою ніж розрахункова, йому виставляється розрахункова оцінка.

За семестровий контроль, що проводиться у формі заліку з навчальної дисципліни «Практика перекладу другої іноземної мови», студент може максимально одержати 40 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань студентів за результатами семестрового контролю, подана у Положенні про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами відповіді, наведений в таблиці:

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань (завдання) залікового білета			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів відповідь на кожне питання залікового білета	10	10	20	40

3. Рекомендовані джерела

3.1 Основна література

1. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад: Навчально-методичний посібник. Львів, 1989. 462 с.
2. Зорівчак П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Львів: ЛДУ, 1983. 176 с.
3. Кияк Т.Р., Науменко А.М., Огуй О.Д. Теорія і практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова книга. 2006.- 586 с.
4. Корунець І.В. Course in the Theory and Practice of Translation. Теорія і практика перекладу. Київ, 1986. 416 с.
5. Кустовська І.М. Аудіовізуальний переклад при вивченні комунікативно спрямованих дисциплін. // Вісник НАДПСУ: електрон. наук. фах. вид. Сер.: Педагогіка. 2023 р. № 4. С. 84-99.
6. Кустовська І.М., Палагнюк М.Г. Завдання для самостійної та індивідуальної роботи з німецької мови за професійним спрямуванням: практикум. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2022. 160 с.
7. Кучер З.І., Орлова М.О., Редчиць Т.В. Практика перекладу (німецька мова): навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид. Вінниця: Нова книга, 2017. 464 с.
8. Павлик О. Б., Король С. В. Граматичні труднощі перекладу з німецької мови: Навчальний посібник. Хмельницький: ТУП, 2003. 108 с.

3.2. Допоміжні джерела

1. Буданов С. І., Тріщ О. М. Ділова німецька мова (МОН). Харків: Торсінг Плюс, 2006. 112 с.
2. Бориско Н. Ф. Бізнес-курс німецької мови. Київ: Логос, 2007. 352 с.
3. Євгененко Д. А., Білоус О. М., Гуменюк О. О., Зеленко Т. Д., Кучинський Б. В., Білоус О. І., Артамоновська С. П. Практична граматики німецької мови. Навч. посібник для студентів та учнів (МОН). Комунікативні вправи і завдання. 2-е видання, виправлене та доповнене. Вінниця: НОВА КНИГА, 2004 р. 400 с.
4. Кустовська І.М., Лебедєва Л.Е. Формування комунікативних навичок у студентів – філологів під час вивчення другої іноземної мови – німецької. Наука і техніка сьогодні. Серія: Педагогіка. № 11 (11) 2022. С.160 – 169.
5. Кустовська І.М., Лебедєва Л.Е. Особливості застосування механізмів психолінгвістичної моделі у процесі перекладу. Вісник науки та освіти. Серія Філологія. № 3(9) 2023. С. 416 -429.
6. Кустовська І.М. Лебедєва Л.Е. Міжкультурна компетенція як складова сучасної освіти//Матеріали 4 всеукраїнської науково – методичної конференції «Актуальні проблеми іншомовної підготовки фахівців у сфері національної безпеки» (3. 11. 2022), Науковий збірник №48, Київ, 2022, С. 66-68.
7. Кустовська І., Бабчинська А. Стратегії ефективного ведення переговорів іноземною мовою. Актуальні проблеми сучасної філології, перекладознавства та лінгвістичного забезпечення сектору безпеки й оборони: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Хмельницький, 12.12.2024 року. Вид-во НАДПСУ, 2024. С.177-180.
8. Кустовська І.М, Процюк Ю. Переклад художньої літератури: збереження стилю та авторської індивідуальності. Актуальні проблеми сучасної філології, перекладознавства та лінгвістичного забезпечення сектору безпеки й оборони: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Хмельницький, 12.12.2024 року. Вид-во НАДПСУ, 2024. С.107-110.
9. Кустовська І., Лавренюк В. Постредагування перекладача при автоматичному перекладі. Актуальні проблеми сучасної філології, перекладознавства та лінгвістичного забезпечення сектору безпеки й оборони: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Хмельницький, 12.12.2024 року. Вид-во НАДПСУ, 2024. С. 72-75.

10. Кустовська І., Макодзьоб А. Труднощі перекладу культурно маркованої лексики. Актуальні проблеми сучасної філології, перекладознавства та лінгвістичного забезпечення сектору безпеки й оборони: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Хмельницький, 12.12.2024 року. Вид-во НАДПСУ, 2024. С.83-85.

11. Огуй О.Д. Актуальні проблеми німецько-українського перекладу. Чернівці: Рута, 2004. 256 с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Всеосвіта URL: <https://vseosvita.ua/library/internet-resursi-pro-hudoznu-literaturu-542670.html>
2. Гете – інститут URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/lit.html>
3. Deutsche Welle <https://learn german.dw.com/de/deutsch-lernen/s-9095>

Обліковий обсяг – 1,5 ум.др.арк.